

Problematiske schizofrenikritikk

Torgeir M. Hillestad

professor i psykologi, Universitetet i Stavanger

Pål Grøndahls anmeldelse av Kieran McNallys schizofrenikritiske bok gir ingen indikasjon på at den kritikken som presenteres i boken, i seg selv skulle være grunnleggende eller relevant.

SCHIZOFRENI

I TNPf NR. 7, 2016 har Pål Grøndahl en anmeldelse av Kieran McNallys bok, som inneholder en grunnleggende kritikk av schizofrenibegrepet. Jeg vil understreke at jeg ikke har lest McNallys bok og bygger mine kommentarer til schizofrenikritikken utelukkende på Grøndahls anmeldelse. Mye må derfor tas med forbehold, men jeg finner ikke at Grøndahls gjennomgåelse klarer å formilde at schizofrenibegrepet i seg selv skulle være ugyldig, slik det antydes. At begrepet i seg selv skulle være ugyldig, kan bare bety at tilstanden det er ment å beskrive, ikke finnes.

Det refereres for eksempel til Bleuler, som skapte selve schizofrenibegrepet, men ingenting av det som nevnes her, peker i retning av at selve schizofrenibegrepet i seg selv skulle være feilaktig. Katatoni som schizofrenitype trekkes fram, men å påpeke at dette er symptomer, som i motsetning til på Bleulers tid i dag nærmest har forsvunnet, er ikke et tilstrekkelig argument for at schizofrenibegrepet skulle være irrelevant. I den grad det erkjennes at slike symptomer har eksistert og fremdeles eksisterer, selv om de er «ekstremt sjeldne», er dette jo snarere en bekreftelse på at Bleulers basale antakelse er riktig.

Grøndahl legger stor vekt på McNallys demonstrasjon av hvordan schizofrenibegrepet har undergått utallige endringer i årenes løp slik at en nærmest kameleonaktig forvirring har gjort seg gjeldende. I en vitenskapelig sammenheng er det imidlertid ikke unaturlig at både fenomener selv, heri også symptomene, og de begreper som benyttes, gjennomgår radikale endringer over tid. Det mest interessante her er imidlertid, slik Grøndahl fremstiller det, de utallige mislykkede forsøkene på å foreta klassifikasjoner på bakgrunn av symptomatologi. Det Grøndahl *ikke* nevner i denne sammenheng, er nettopp den underliggende forståelsen, selve det underliggende begrepet om schizofreni som i det hele tatt gjør det mulig å kategorisere et sett ulike symptomer som tilhørende en bestemt kategori, enten dette gjøres på en grundig eller mer tilfeldig måte. Om ikke dette eksplisitt reflekteres over og blir liggende som et grunnleggende premiss for all diagnostisering, er det likevel til stede *implisitt*, med den følge at diagnosearbeid i større grad står i fare for å bli en blindgjengeraktig reise gjennom stadig mer forvirrende symptombilder og uttrykk, slik Grøndahl også gjengir McNally. Dessuten står vitenskapelige begrepsforklaringer basert på kun ytre symptomatologi alltid i fare for å ende i sirkulære selvforklaringer: Symptomet er lidelsen fordi lidelsen er symptomet.

Hele spørsmålet rundt schizofrenibegrepet og diagnostisering generelt synes altså å gå dypere enn det McNallys prosjekt går ut på, i den grad jeg har forstått Grøndahls framstilling av ham korrekt. Denne problematikken dreier seg kort og godt om det grunnleggende forholdet mellom *begrep* og *fenomen* som ligger til grunn for all vitenskapelig tenkning og forståelse.